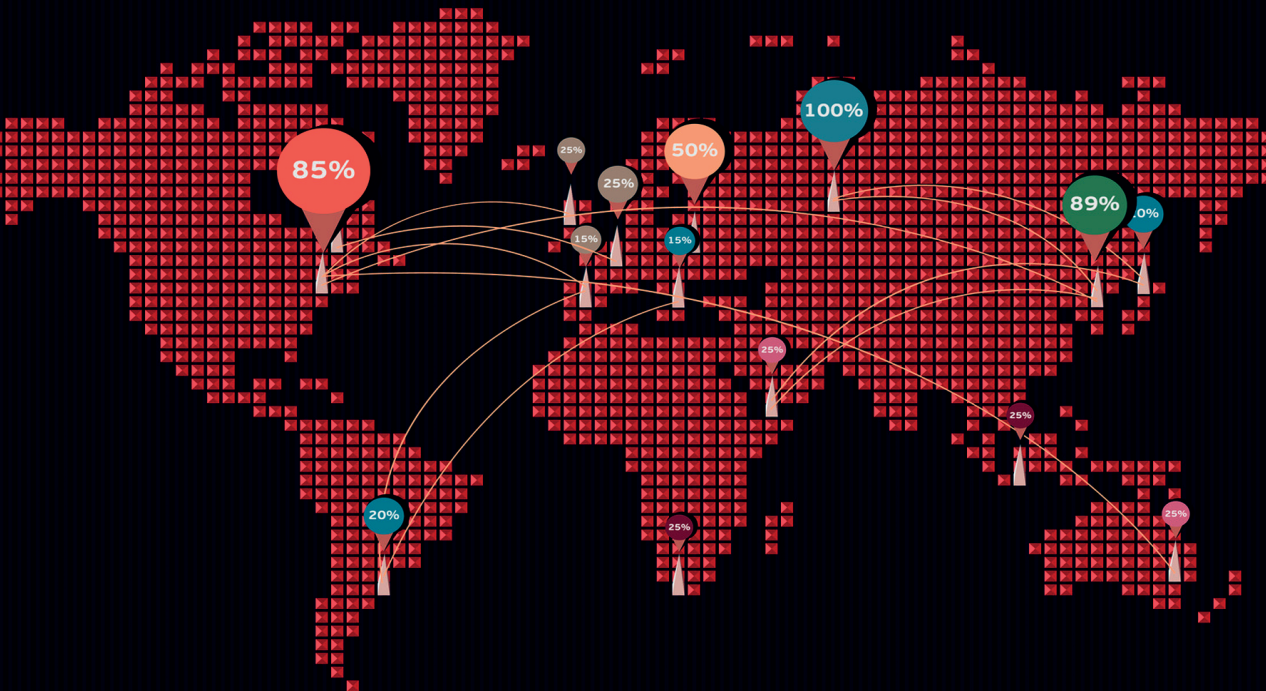

เนื้อหาเจาะลึก กะทัดรัด เข้าใจได้ง่าย นำหลักทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ได้
สามารถปรับให้เข้ากับสถานการณ์ จึงเหมาะกับผู้ที่สนใจทุกแขนงวิชา

เศรษฐศาสตร์ทั่วไป

Principle Economics

ดร. พงษ์สรรค์ สุทธิไชยเมธี

เศรษฐศาสตร์ทั่วไป (Principle Economics)

โดย ดร. พงษ์สรรค์ สุทธิไชยเมธี

สงวนลิขสิทธิ์ในประเทศไทยตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ © พ.ศ. 2557 โดย ดร. พงษ์สรรค์ สุทธิไชยเมธี
ห้ามคัดลอก ลอกเลียน ดัดแปลง ทำซ้ำ จัดพิมพ์ หรือกระทำการอื่นใด โดยวิธีการใดๆ ในรูปแบบใดๆ
ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ เพื่อเผยแพร่ในสื่อทุกประเภท หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ
นอกจากจะได้รับอนุญาต

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

พงษ์สรรค์ สุทธิไชยเมธี.

เศรษฐศาสตร์ทั่วไป = Principle Economics. --กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2557.

1. เศรษฐศาสตร์.

I. ชื่อเรื่อง.

330

BARCODE (e-book) : 9786160819089

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย

บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
SE-EDUCATION PUBLIC COMPANY LIMITED

อาคารทีซีไอเอฟ ทาวเวอร์ ชั้น 19 เลขที่ 1858/87-90 ถนนเทพรัตน แขวงบางนาใต้
เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260 โทรศัพท์ 0-2826-8000

[หากมีคำแนะนำหรือติชม สามารถติดต่อได้ที่ comment@se-ed.com]

คำนำ

หนังสือ **เศรษฐศาสตร์ทั่วไป (Principle Economics)** เล่มนี้ ได้เรียบเรียงขึ้นเพื่อประกอบการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา เหมาะสำหรับทุกๆ หลักสูตร เช่น วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ รัฐศาสตร์ การจัดการ ศึกษา ศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เป็นต้น และเหมาะสำหรับผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้า ตลอดจนการนำความรู้ต่างๆ ไปเป็นองค์ความรู้พื้นฐานสำหรับการศึกษา การตัดสินใจในธุรกิจ หรือสามารถเป็นพื้นฐานในการประยุกต์ใช้และประกอบการตัดสินใจ

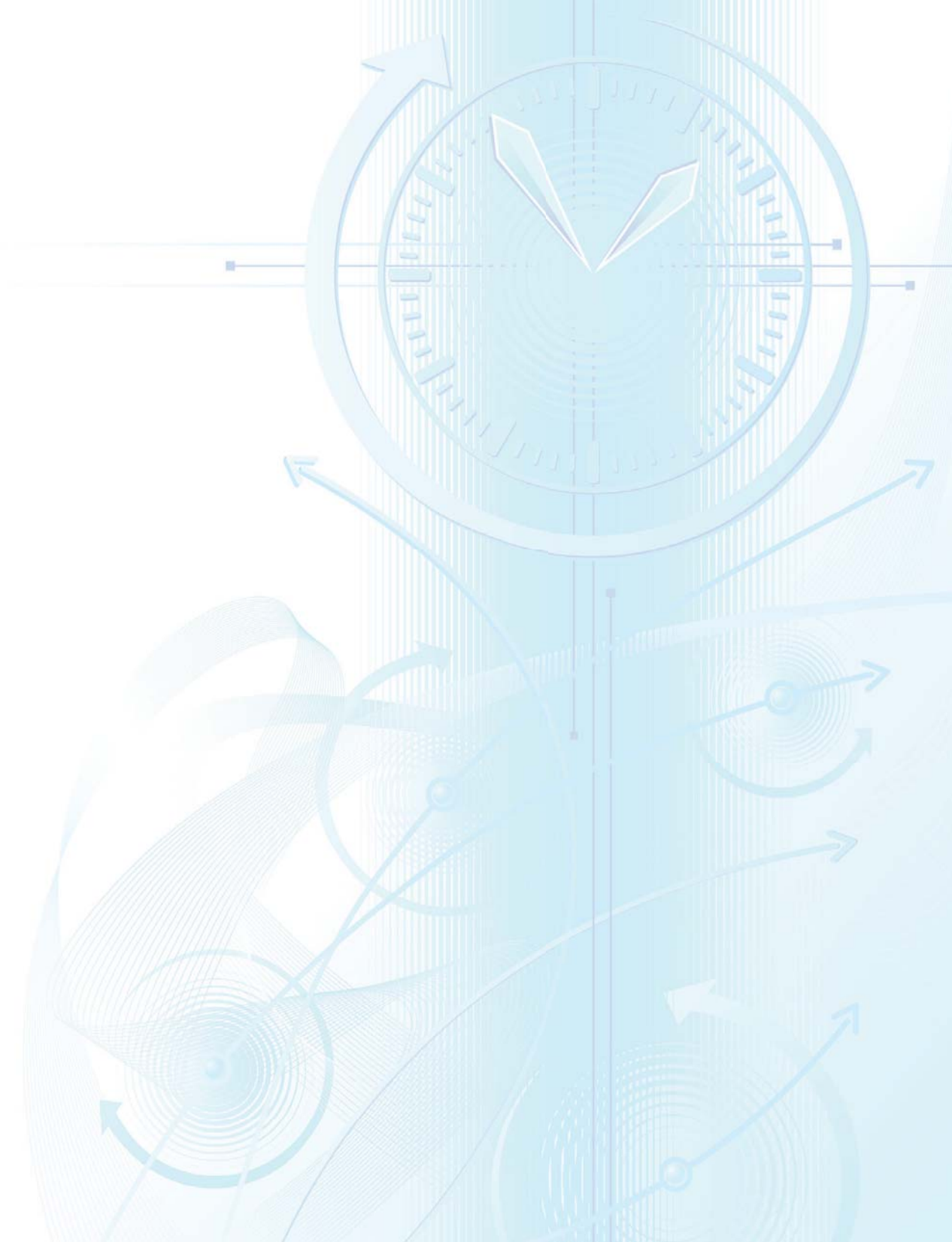
ประกอบด้วยเนื้อหาทั้งหมด 9 บท ซึ่งเนื้อหาแต่ละบทนั้นจะมีลักษณะทฤษฎีที่สามารถวิเคราะห์ในลักษณะกราฟและสมการประกอบกันเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนหรือผู้ศึกษาได้เข้าใจไปพร้อมๆ กัน และสามารถมองเห็นภาพได้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนตัวทฤษฎีดังกล่าวเป็นทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานสำหรับการนำไปใช้อย่างละเอียดและใช้ในระดับสูงต่อไป

ขอขอบคุณครอบครัว สำหรับทุกๆ กำลังใจที่ให้มาตลอด กราบขอบพระคุณบิดา กราบขอบพระคุณบูรพาจารย์ โดยเฉพาะ อาจารย์ ผศ. ดร. สมชาย หาญหิรัญ ผู้ที่หยิบยื่นโอกาสและอนาคตให้ผู้เขียน กราบขอบพระคุณอาจารย์ ผศ. ดร. ประสาร บุญเสริม, อาจารย์ รศ. วรณี จิเจริญ, กราบขอบพระคุณ รศ.ดร. เสาวณีย์ ไทยรุ่งโรจน์, ผศ. ดร. คมกริช ถาวรวันชัย, อาจารย์ ผศ. ดร. ธนวรรณ พลวิชัย, อาจารย์ ดร. พนารักษ์ ปรีดากรณ์, ผศ. ดร. วีระชาติ กิเลนทอง ตลอดจนอาจารย์ทุกท่านที่ได้สั่งสอนและเมตตากรุณาต่อผู้เขียน และเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้เขียนได้เขียนหนังสือเล่มนี้ให้สำเร็จได้

หากพบข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนยินดีน้อมรับฟังและพร้อมที่แก้ไขเพื่อปรับปรุงให้หนังสือเล่มนี้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้จักขอบพระคุณยิ่ง

ดร. พฤทธ์สรศักดิ์ สุทธิไชยเมธี

อีเมล : pruethsan@gmail.com

สารบัญ

บทที่ 1 แนวคิดเบื้องต้นและพฤติกรรมผู้บริโภค	9
1.1 แนวคิดเบื้องต้น	10
1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐศาสตร์จุลภาคและเศรษฐศาสตร์มหภาค	14
1.3 ความสัมพันธ์ของวิชาเศรษฐศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ	15
1.4 ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	16
1.5 แนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	17
1.6 องค์ประกอบของระบบเศรษฐกิจ	17
1.6 แนวความคิดของอรรถประโยชน์ (Utility)	18
1.7 ทฤษฎีเส้นความพอใจเท่ากัน (Indifferent Curve Theory)	22
1.8 เส้นงบประมาณ หรือเส้นราคา (Budget Line or Price Line)	26
1.9 ดุลยภาพของผู้บริโภค (Consumer's Equilibrium)	29
1.10 อุปสงค์ (Demand)	31
1.11 ประเภทของอุปสงค์	36
1.12 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (Elasticity of Demand)	42
1.13 การประยุกต์ใช้ค่าความยืดหยุ่นในการกำหนดกลยุทธ์การเก็บภาษี	47
1.14 ความยืดหยุ่นของอุปทาน (Elasticity of Supply)	51
1.15 การประยุกต์ใช้ค่าความยืดหยุ่นในการกำหนดกลยุทธ์การเก็บภาษี	55
แบบฝึกหัด	59

บทที่ 2 การผลิตและต้นทุนการผลิต.....61

- 2.1 กำไรสูงสุด และการวิเคราะห์จำนวนหน่วยสุดท้าย
(Maximize Profit and Marginalize) 62
- 2.2 ฟังก์ชันการผลิต (Production Function) 63
- 2.3 ต้นทุนการผลิต 70
- 2.4 การพิจารณาเลือกแนวทางการตัดสินใจในการผลิตสินค้าและบริการ 82
- 2.5 การประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจของหน่วยธุรกิจ 85
- แบบฝึกหัด 89

บทที่ 3 การกำหนดราคาภายใต้ตลาดในระบบเศรษฐกิจ.....91

- 3.1 การกำหนดราคาในตลาดที่ทำการแข่งขันโดยสมบูรณ์ 92
- 3.2 คุณภาพทั่วไปในตลาดแข่งขันสมบูรณ์ 95
- 3.3 ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพตลาดแข่งขันสมบูรณ์ 101
- 3.4 การกำหนดราคาในตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ 103
- แบบฝึกหัด 118

บทที่ 4 การวิเคราะห์ดุลยภาพในระบบเศรษฐกิจ119

- 4.1 การวิเคราะห์ดุลยภาพโดยแนวคิดของ เลออน วาลราส 120
- 4.2 การวิเคราะห์ดุลยภาพโดยแนวคิดของ วิลเฟรโด พาเรโต 124
- แบบฝึกหัด 129

บทที่ 5 รายได้ประชาชาติ131

- 5.1 บทนำ 132
- 5.2 ความสัมพันธ์ของ GNP และ GDP 134

5.3 การคำนวณหามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) และมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ (GDP)	135
5.4 ความสัมพันธ์ระหว่าง GNP, NNP, NI และ Y_d	142
5.5 GNP หรือ GDP ที่แท้จริง (Real GNP or GDP)	145
5.6 ประเภทของตัวแปร (Variables) ในเศรษฐศาสตร์มหภาค	146
แบบฝึกหัด	149

บทที่ 6 ดุลยภาพในตลาดสินค้าและบริการ151

6.1 แบบจำลองเศรษฐศาสตร์มหภาค	152
6.2 การกำหนดตัวแปรในแบบจำลอง	154
6.3 การหาค่า MPC, MPS, APC และ APS	156
6.4 การลงทุน	159
6.5 รายจ่ายภาครัฐบาล	162
6.6 มูลค่าการส่งออก (Export) และมูลค่าการนำเข้า (Import)	162
6.7 ฟังก์ชันต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบสำคัญของรายจ่ายมวลรวม	165
6.8 การกำหนดระดับรายได้ประชาชาติ	166
6.9 กรณีเศรษฐกิจปิดไม่มีภาครัฐบาล และการลงทุนเป็นปัจจัยภายนอก หรือการลงทุนเป็นแบบอัตโนมัติ	167
6.10 การหาค่าตัวทวีคูณ (Multiplier) จากสมการรายได้ประชาชาติ	170
6.11 เศรษฐกิจปิดไม่มีภาครัฐบาล แต่มีภาคการลงทุน (I) ที่ขึ้นอยู่กับรายได้ (Y)	173
6.12 การหาค่าตัวคูณจากสมการรายได้ประชาชาติดุลยภาพ	174
6.13 เศรษฐกิจปิดมีภาคการลงทุน	176
6.14 เศรษฐกิจเปิด มีภาคการลงทุน ($I_y \neq 0$) และมีภาครัฐบาล	178
6.15 นโยบายด้านการคลัง (Fiscal Policy)	180
6.16 ผลของนโยบายการคลัง	182

บทที่ 7 ดุลยภาพการเงิน.....187

- 7.1 ปริมาณเงิน (Money Supply) 188
- 7.2 การสร้างปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ (Creation of Money) 191
- 7.3 ทฤษฎีปริมาณเงิน (Quantity Theory of Money) 193
- 7.4 ความต้องการถือเงินของเคนส์ (Keynes' Demand for Money) 197
- 7.5 ดุลยภาพในตลาดเงิน (Equilibrium in Money Market) 201
- แบบฝึกหัด 203

บทที่ 8 การคลังสาธารณะ และการวางแผนพัฒนาประเทศ.....205

- 8.1 การคลังสาธารณะ (Public Finance) 206
- 8.2 การวางแผนพัฒนาประเทศ 207
- 8.3 องค์ประกอบในกำหนดตัวแปรต่างๆ ในตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต 213
- 8.4 ดุลยภาพทั่วไป (General Equilibrium) 214
- แบบฝึกหัด 216

บทที่ 9 บัญชีดุลการชำระเงิน.....217

- 9.1 แนวทางการจัดทำบัญชีดุลการชำระเงิน 218
- 9.2 รูปแบบการจัดทำบัญชีดุลการชำระเงิน 221
- แบบฝึกหัด 224

บรรณานุกรม.....225

1

แนวคิดเบื้องต้นและ
พฤติกรรมผู้บริโภค

1.1 แนวคิดเบื้องต้น

เศรษฐศาสตร์ (Economics) จัดได้ว่าเป็นศาสตร์ด้านหนึ่งในสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การผลิตสินค้าและบริการ การกระจายสินค้าและบริการต่างๆ ที่ผลิตได้ไปสู่ผู้บริโภค เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ย่อมเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน หากเรามีความรู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ย่อมส่งผลให้การดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไปได้

1.1.1 ความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์

สำหรับความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์นั้น มีนักเศรษฐศาสตร์หลายท่านได้ให้ความหมายไว้ อย่างเช่นมีผู้ที่ให้ความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้ดังนี้

อัลเฟรด มาร์แชลล์ (Alfred Marshall) นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้แต่งหนังสือเรื่อง *Principle of Economics* และได้ให้ความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ว่า เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งระดับบุคคลและสังคม ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อให้สามารถดำรงชีพให้ได้รับความสุขและสวัสดิภาพสูงสุด

พอล แซมมวลสัน (Paul Samuelson) นักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกัน ได้ให้คำนิยามวิชาเศรษฐศาสตร์ว่า เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการที่มนุษย์และสังคมเลือกตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรการผลิตที่มีอย่างจำกัด เพื่อการผลิตสินค้าและบริการ ทั้งกรณีที่ใช้เงินและไม่ได้ใช้เงิน ตลอดจนการกระจายสินค้าและบริการดังกล่าวไปยังผู้บริโภค

ไลโอเนล 롭บินส์ (Lionel Robbins) จากหนังสือเรื่อง *An Essay on the Nature and Significance of Economic Science* ได้ให้นิยามของวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า เป็นวิชาที่ศึกษาถึงการตัดสินใจเลือกใช้สินค้าและบริการที่มีอย่างจำกัด แต่ความต้องการที่มีได้จำกัด

ดังนั้น วิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นการศึกษาถึงวิธีการและการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอย่างไม่จำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุดที่ยั่งยืน

1.1.2 ความเป็นมาของวิชาเศรษฐศาสตร์

แนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์นั้นเริ่มมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยยึดหลักปรัชญาของ โซเครตีส (Socrates) และเพลโต (Plato) แต่แนวความคิดดังกล่าวยังไม่ถือเป็นทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ จนกระทั่งคริสต์ศตวรรษที่ 15 การค้าทางยุโรปเจริญรุ่งเรืองมากทำให้เกิดลัทธิพาณิชย์นิยม (Mercantilism) โดยนักพาณิชย์นิยมมีความเชื่อว่าสามารถนำเงินเข้าประเทศได้อย่างมาก ถ้าการส่งออกมีเพิ่มสูงขึ้น และสามารถทำให้การนำเข้าลดลง หรือสามารถทำให้เกิดดุลการค้าที่เกินดุล เพราะจะทำให้เกิดความมั่งคั่งในประเทศที่ยั่งยืนได้ ตลอดจนการจ้างงานในประเทศจะต้องน้อย มีเงินทุนหมุนเวียนในประเทศที่สูง และการค้าก็ยิ่งเจริญเพิ่มสูงขึ้นในอนาคตได้ เนื่องจากประชาชนมีการอยู่ดีกินดีและมีรายได้ที่มั่นคง แต่รัฐบาลจะต้องเข้ามาสืบบทบาทเพื่อความยั่งยืนที่มั่นคงได้ยาวนาน กล่าวคือ รัฐบาลจะต้องเข้ามากำหนดนโยบายทางการค้าและการส่งเสริมในทุกๆ ด้านนั่นเอง

ดังนั้น สามารถสรุปแนวคิดของลัทธิพาณิชย์นิยมได้ว่า เป็นลัทธิที่สนับสนุนให้รัฐบาลมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย ตลอดจนการแทรกแซงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ คือพยายามทำให้ประเทศมีดุลการค้าที่เกินดุลมากๆ เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศมั่นคงและมั่งคั่ง ซึ่งประชาชนจะมีการกินดีอยู่ดีมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าลัทธิพาณิชย์นิยมนั้นไม่ได้สนับสนุนแนวความคิดของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีเลย

ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 อדם สมิท (Adam Smith) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยกลาสโกว์ ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก (Classical School) เจ้าของผลงานที่สร้างชื่อเสียงโด่งดัง ที่นับได้ว่าเป็นตำราเศรษฐศาสตร์เล่มแรกและยิ่งใหญ่ที่สุดเล่มหนึ่งของโลกมาจนถึงปัจจุบันคือ *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations* หรือ *The Wealth of Nations* ในปี พ.ศ. 2319 จากผลงานดังกล่าวทำให้ อדם สมิท ได้รับการยอมรับและยกย่องให้เป็นบิดาแห่งวิชาเศรษฐศาสตร์ แนวคิดหลักของสำนักคลาสสิกสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม (Laissez-faire) ซึ่งได้จำกัดบทบาทของรัฐบาลในด้านเศรษฐกิจขึ้นและให้มีบทบาทน้อยที่สุด เพราะมีความเชื่อว่าระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมนั้นทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีความมั่งคั่งและเติบโตได้อย่างรวดเร็วและเพิ่มขึ้นในอัตราที่เพิ่มขึ้นด้วย โดยรัฐบาลมีหน้าที่เพียงแต่คอยอำนวยความสะดวกและรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศเท่านั้น กล่าวคือ รัฐบาลจะต้องปล่อยให้มันเป็นไปตามกลไกของราคาและกลไกทางการตลาดเท่านั้น หรือที่เขาเรียกว่า **มือที่มองไม่เห็น (Invisible Hand)** แนวคิดดังกล่าวได้รับแรงสนับสนุนจากหลายๆ ท่าน เช่น

โทมัส มัลทัส (Thomas Malthus) เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) และ จอห์น มิลล์ (John Mill) เป็นต้น

ต่อมาในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 สำนักนีโอคลาสสิก (Neoclassical School) โดย อัลเฟรด มาร์แชลล์ (Alfred Marshall), เลอง วาลราส (Leon Walras) และ วิลเฟรโด พาเรโต (Vilfredo Pareto) ก็สืบต่อและดัดแปลงจากแนวคิดของสำนักคลาสสิก โดยมีแนวคิดว่าการแข่งขันอย่างเสรีจะเป็นแรงผลักดันที่ยิ่งใหญ่ให้เศรษฐกิจมีความมั่งคั่ง นอกจากนี้ ยังได้เน้นเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งสองฝ่ายคือ ฝ่ายผู้บริโภคและฝ่ายผู้ผลิต กล่าวคือ ผู้บริโภคสามารถเลือกบริโภคสินค้าและบริการที่ทำให้ได้รับความพอใจ (Utility) สูงสุด ส่วนผู้ผลิตจะเลือกทำการผลิตสินค้าและบริการเพื่อให้ได้รับกำไร (Profit) สูงสุดนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม สำนักนีโอคลาสสิกได้สร้างแนวคิดที่เรียกว่า **กฎของเซย์ (Say's Law)** ซึ่งมีสาระสำคัญว่า อุปทานจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดอุปสงค์ (Supply Creates its Own Demand) กล่าวคือ ไม่ว่าผู้ผลิตจะผลิตสินค้าหรือบริการอะไรออกมา ก็จะมีผู้รับซื้ออยู่ตลอดเวลา และสินค้าดังกล่าวจะไม่มีทางล้นตลาดได้ จนกระทั่งเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ จึงทำให้ทราบว่าเป็นแนวคิดดังกล่าวไม่สามารถนำมาใช้ได้เลย เพราะใน ปี พ.ศ. 2473 เกิดการว่างงานอย่างรุนแรง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2479 จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) เกานำแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์ (Keynesian Economics) ได้เขียนหนังสือที่เป็นหนังสือเศรษฐศาสตร์มหภาคเล่มแรกของโลกชื่อ *The General Theory of Employment, Interest and Money* ได้อธิบายถึงสาเหตุของภาวะสินค้าล้นตลาด เศรษฐกิจตกต่ำ และการว่างงานจำนวนมาก ตลอดจนวิธีการแก้ไข โดยเคนส์มีแนวความคิดว่าอุปสงค์จะเป็นตัวกำหนดอุปทาน ซึ่งตรงข้ามกับกฎของเซย์ โดยอุปสงค์และอุปทานดังกล่าวเป็นผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ นอกจากนี้ เคนส์อธิบายว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำคือ การที่ระบบเศรษฐกิจมีอุปสงค์มวลรวมน้อยเกินไป โดยวิธีแก้ไขคือ การเพิ่มอุปสงค์มวลรวมของระบบเศรษฐกิจ โดยใช้นโยบายการเงินการคลัง และแนวคิดของเคนส์เป็นแนวคิดที่ทำให้เกิดการแยกวิชาเศรษฐศาสตร์ออกเป็น 2 ภาคคือ **เศรษฐศาสตร์จุลภาค** และ **เศรษฐศาสตร์มหภาค** ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า เคนส์เป็นบิดาของวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาคตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

1.1.3 ความเป็นมาของวิชาเศรษฐศาสตร์ในประเทศไทย

ประเทศไทยมีกิจกรรมและได้ดำเนินการเกี่ยวกับเศรษฐกิจตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมา โดยอาศัยแนวความคิดเศรษฐกิจแบบเสรี ดังจะเห็นได้จากหลักศิลาจารึกในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช มีใจความตอนหนึ่งว่า *ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า ใครจักใคร่ค้าเงินค้าทองค้า ใคร่ฟ้าหน้าใส* และในปี พ.ศ. 2454 พระยาสุรียานุวัตรได้แต่งตำราเศรษฐศาสตร์เล่มแรกขึ้น มีชื่อว่า *ทรัพย์ศาสตร์* โดยมีสาระเกี่ยวกับการสร้างทรัพย์และผลตอบแทนในรูปต่างๆ ได้แก่ ค่าเช่า ค่าจ้าง กำไร ฯลฯ และได้พิมพ์เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2475 ในชื่อเรื่องว่า *เศรษฐศาสตร์วิทยาภาคต้น เล่ม 1*

ในปี พ.ศ. 2477 ได้มีการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ของประเทศไทยอย่างจริงจังขึ้น โดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง จากนั้นได้มีการเปิดสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ และมีผู้เรียบเรียงตำราเศรษฐศาสตร์คือ สหส กาญจนพงศ์ เรียบเรียงตำราชื่อ *หลักเศรษฐศาสตร์ของ Charles Gide* จากหนังสือ *The Principles of Political Economy* ในปี พ.ศ. 2479

พระสารสาสน์พลขันธ์ ได้เขียนหนังสือชื่อ *เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการค้า และ เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการเงิน* ในปี พ.ศ. 2480 และ 2481 ตามลำดับ และได้หยุดลงเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 หลังจากนั้นมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองได้จัดแบ่งการศึกษาออกเป็นสาขาวิชาต่างๆ 4 คณะด้วยกันคือ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะรัฐศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์ นับตั้งแต่นั้นมาจึงได้มีการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์กันอย่างแพร่หลายในสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปัจจุบันในระดับปริญญาเอก นอกจากนี้ยังแพร่กระจายทั่วทุกองค์กรและสถาบันต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

1.1.4 ประโยชน์ของวิชาเศรษฐศาสตร์

การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์จัดว่าเป็นวิชาที่จำเป็นสำหรับทุกๆ คนในโลกนี้ เนื่องจากทุกคนเป็นผู้ที่จะต้องเลือกตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถใช้ได้ตลอดไปอย่างมั่นคง นอกจากนี้ ระบบเศรษฐกิจทุกระบบในโลกใบนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่อยู่ในระบบจะต้องมีแนวทางหรือวิธีการดำเนินให้ก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพให้ได้ ดังนั้น ถ้าเรามีความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์จะช่วยให้เรามีแนวทางการดำเนินชีวิตภายใต้ระบบเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด กล่าวคือ ในฐานะผู้บริโภค สามารถเลือกบริโภคสินค้าและ

บริการ (Goods and Service) ให้ได้รับความพอใจสูงสุด ภายใต้เงื่อนไขของรายได้ที่มีอยู่อย่างจำกัด และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์นั้นๆ ได้ เช่น ปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและบริการได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล สามารถกำหนดการออม และการใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น ในฐานะผู้ผลิต สามารถทำให้สามารถตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไปในการผลิตสินค้าและบริการอย่างคุ้มค่า โดยใช้ต้นทุนการผลิตต่ำสุด และได้รับกำไรเพิ่มสูงสุด และสามารถปรับตัวให้เข้ากับปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงของวัฏจักรเศรษฐกิจ ทำให้ผู้ผลิตสามารถตัดสินใจเลือกลงทุนในการดำเนินธุรกิจให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ เป็นต้น และในฐานะรัฐบาลถือว่ามีความจำเป็นและสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นผู้ที่กำหนดแนวทางตลอดจนกรอบแนวโครงสร้างต่างๆ ให้กับประชาชนทุกคน หากการตัดสินใจผิดพลาด ย่อมส่งผลให้ประเทศนั้นผิดพลาดอย่างสูงเช่นกัน แต่ถ้าการตัดสินใจที่ถูกต้อง จะทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศนั้นเจริญรุ่งเรืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อระบบอื่นๆ ในประเทศด้วยเช่นกัน

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐศาสตร์จุลภาค

และเศรษฐศาสตร์มหภาค

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐศาสตร์จุลภาคกับเศรษฐศาสตร์มหภาคมีดังนี้ เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) หรือบางครั้งเรียกว่า ทฤษฎีราคา (Price Theory) ซึ่งเป็นการศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของหน่วยเศรษฐกิจใดๆ โดยแยกเป็นหน่วยย่อยๆ เช่น การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภค ภายใต้งบประมาณที่มีอย่างจำกัดรายใดรายหนึ่ง เกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้าและบริการให้เหมาะสมกับบุคคลนั้นๆ หรือพฤติกรรมการลงทุนของผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง เป็นต้น สำหรับเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics) เป็นการศึกษาโดยรวมทั้งระบบ ซึ่งเป็นภาวะเศรษฐกิจโดยส่วนรวมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ การผลิตของระบบเศรษฐกิจ การบริโภค การออม การลงทุนรวมของภาคเอกชน การจ้างงาน ตลอดจนแนวทางการพัฒนาประเทศ เป็นต้น

1.3 ความสัมพันธ์ของวิชาเศรษฐศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ

สำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ของวิชาเศรษฐศาสตร์กับศาสตร์สาขาอื่นๆ พบว่า วิชาเศรษฐศาสตร์นั้นเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์สาขาต่างๆ และถือว่าจำเป็นอย่างมากกับการดำรงชีวิตประจำวันของทุกๆ คนและทุกๆ ศาสตร์ พอสรุปเบื้องต้นได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐศาสตร์กับการบริหารธุรกิจ คือ การบริหารธุรกิจจะต้องนำความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพสูงสุดกับองค์กรนั้นๆ และในขณะเดียวกัน ด้านเศรษฐศาสตร์ก็จะต้องนำความรู้ด้านบริหารธุรกิจมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเช่นกัน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐศาสตร์กับรัฐศาสตร์ คือ ถ้าหากการเมืองของประเทศมั่นคง ย่อมส่งผลให้เม็ดเงินไหลเข้าประเทศมากยิ่งขึ้น และขณะเดียวกัน การจะให้การเมืองของประเทศมั่นคงนั้น จะต้องทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีความน่าเชื่อถือได้เช่นกัน ดังนั้น ศาสตร์ทั้งสองจึงเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเดินควบคู่กันเสมอ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐศาสตร์กับนิติศาสตร์ คือ กฎหมายเป็นเครื่องมือในการออกกฎระเบียบต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจให้สามารถลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพได้ และในขณะเดียวกัน ระบบเศรษฐกิจก็ต้องอาศัยกฎหมายในการกระทำหรือเว้นจากการกระทำเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจเติบโตและก้าวหน้าอย่างมั่นคงเช่นกัน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐศาสตร์กับประวัติศาสตร์ คือ ประวัติศาสตร์เป็นกระจกที่สำคัญต่อเศรษฐศาสตร์อย่างมาก เพราะว่าการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมองอดีตและแนวทางที่จะเดินต่อไปอย่างไร ดังนั้น หากไม่มีประวัติศาสตร์ จะไม่สามารถกำหนดอนาคตได้อย่างยั่งยืนต่อไปได้

5. ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐศาสตร์กับจิตวิทยา คือ ศาสตร์ทั้งสองมีความสัมพันธ์กันโดยตรง กล่าวคือ เศรษฐศาสตร์จำเป็นต้องมีจิตวิทยาในการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ เพื่อใช้สำหรับวางกรอบต่างๆ ของประเทศได้ และจิตวิทยาจำเป็นต้องนำความรู้ต่างๆ ด้านเศรษฐศาสตร์เพื่อการศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ต่อไปด้วย

6. ความสัมพันธ์เศรษฐศาสตร์กับคณิตศาสตร์และสถิติ คือ เศรษฐศาสตร์จำเป็นต้องอาศัยความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะคณิตศาสตร์และสถิติ เพื่อให้สามารถกำหนดและอธิบายแบบจำลองเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดต่อไป

ดังนั้น เศรษฐศาสตร์จำเป็นต้องอาศัยศาสตร์อื่นๆ หลายๆ ศาสตร์มาประกอบการศึกษา เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไปได้

1.4 ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

สาเหตุของปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจเกิดจากความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่ไม่จำกัด (Unlimited) แต่ทรัพยากรของโลกมีอยู่อย่างจำกัด (Limited Resources) ดังนั้น จึงทำให้เกิดปัญหาว่าจะจัดสรรอย่างไร เพื่อให้สามารถบำบัดความต้องการของมนุษย์ให้ได้มากที่สุดและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยปัญหาต่างๆ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ปัญหาคือ

1. ผลิตอะไร (What to Produce) เนื่องด้วยทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ดังนั้น หน่วยผลิตจึงจำเป็นต้องเลือกทำการผลิตสินค้าและบริการได้เฉพาะบางอย่างเท่านั้น ซึ่งจะผลิตอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด และจะต้องผลิตอะไรก่อนหลังนั้น จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้สินค้าและบริการที่มีอย่างจำกัดสามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ให้มากที่สุด และเกิดอรรถประโยชน์สูงสุด โดยสินค้านั้นจะต้องมีเพียงพอกับความต้องการและไม่ให้สินค้าและบริการเหลือ

2. ผลิตอย่างไร (How to Produce) ซึ่งเมื่อทราบเกี่ยวกับการผลิตอะไร จำนวนเท่าใดแล้ว ขั้นตอนต่อมาจะต้องเลือกใช้เทคนิคการผลิตอย่างไร เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าและบริการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และมีต้นทุนต่ำสุดนั่นเอง

3. ผลิตเพื่อใคร (For Whom to Produce) เป็นขั้นตอนที่จะต้องกระจายสินค้าและบริการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และตอบสนองความต้องการให้มากที่สุด เพื่อให้สามารถตอบสนองผู้บริโภคให้เต็มประสิทธิภาพนั่นเอง

1.5 แนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจต่างๆ จะมีแนวทางการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับระบบเศรษฐกิจนั้นๆ ประกอบกับปัจจัยที่มีอิทธิพลที่เป็นตัวกำหนดหลักที่แตกต่างกันในแต่ละระบบเศรษฐกิจ แสดงรายละเอียดดังนี้

1. ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมหรือเสรีนิยม (Capitalism) เป็นระบบที่ต้องอาศัยเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหาคือ กลไกตลาด หรือกลไกทางด้านราคา ซึ่งเรียกว่าเป็น มือที่มองไม่เห็น กล่าวคือ ราคาจะเป็นตัวช่วยตอบปัญหาต่างๆ และเป็นตัวสะท้อนที่ทำให้ผู้ผลิตทราบความต้องการของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดอรรถประโยชน์สูงสุดนั่นเอง

2. ระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์ จะต้องอาศัยรัฐบาลเป็นตัวแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพราะรัฐบาลมีหน้าที่หลักในการกำหนดและวางแผนดำเนินการซึ่งเอกชนมีหน้าที่ทำตามเท่านั้น ดังนั้น รัฐบาลจะมีหน้าที่สำคัญในการตัดสินใจว่าจะผลิตอะไร จำนวนเท่าใด อย่างไร และกระจายสินค้าและบริการไปให้กับใคร

3. ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม เป็นระบบเศรษฐกิจที่คล้ายกับระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์ ดังนั้น รัฐบาลจึงมีหน้าที่สำคัญหลักในการกำหนดและดำเนินการด้านเศรษฐกิจแทบทั้งหมด ซึ่งมีกลไกราคาเข้ามาเกี่ยวข้องบ้างแต่เพียงส่วนน้อยเท่านั้น

4. ระบบเศรษฐกิจแบบผสม เป็นระบบเศรษฐกิจที่ต้องอาศัยกลไกราคาและกลไกรัฐบาลร่วมกันในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่วนใหญ่จะเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับส่วนรวม เช่น กิจการสาธารณูปโภค โดยอาศัยรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

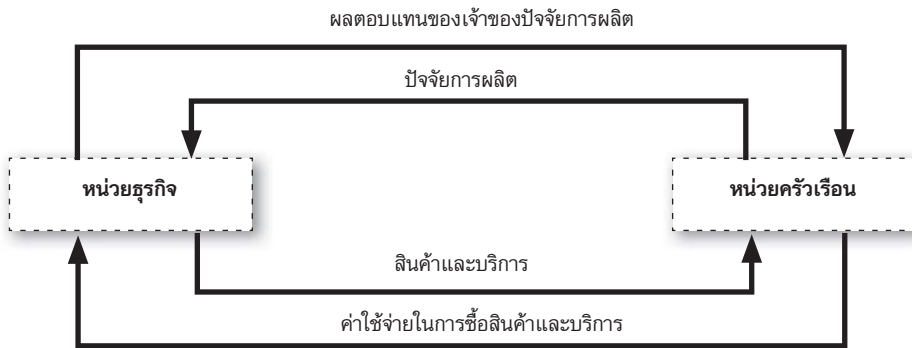
1.6 องค์ประกอบของระบบเศรษฐกิจ

หน่วยเศรษฐกิจต่างๆ ย่อมประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญเสมอ ดังนี้

1. หน่วยครัวเรือน (Household) คือ หน่วยเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยบุคคลที่เป็นผู้บริโภคและเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต

2. หน่วยธุรกิจ (Business Firm) คือ หน่วยเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยบุคคลที่ทำหน้าที่รวบรวมปัจจัยการผลิต แล้วผลิตสินค้าและบริการ แล้วกระจายไปยังหน่วยผู้บริโภค

ดังนั้น ทั้งสองหน่วยเศรษฐกิจจะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในตลาด หากขาดส่วนใดส่วนหนึ่งจะส่งผลให้เศรษฐกิจหยุดตันที่ เช่น ธุรกิจฟิล์มถ่ายรูป ซึ่งพบว่าปัจจุบันนี้ไม่มีผู้ใช้บริการหรือขาดหน่วยผู้บริโภค ดังนั้น หน่วยผลิตจึงไม่สามารถทำการผลิตสินค้าและบริการได้ จึงต้องปิดตัวลงนั่นเอง เป็นต้น แสดงความสัมพันธ์ดังรูปที่ 1.1

รูปที่ 1.1 ความสัมพันธ์ของหน่วยเศรษฐกิจ

1.6 แนวความคิดของอรรถประโยชน์ (Utility)

ความต้องการสินค้าและบริการ (Goods and Service) ของมนุษย์ทุกคนมีอย่างไม่จำกัด ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งความต้องการสูงสุดของแต่ละคนย่อมจะต้องแตกต่างกัน ด้วยเช่นกัน ภายใต้เงื่อนไข (Condition) ที่เป็นตัวกำหนด สามารถแสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ แสดงได้ดังนี้

$$U = f(q_x, q_y)$$

โดยกำหนดให้ $f(q_x, q_y)$ เป็นฟังก์ชันต่อเนื่อง (Continuous) โดยสามารถคำนวณหาอนุพันธ์ลำดับที่ 1 และ 2 ได้ (First Order Condition and Second Order Condition) และ

f_x, q_y คือปริมาณความต้องการสินค้าและบริการ X และ Y ตามลำดับ ดังนั้น **อรรถประโยชน์** หมายถึง ความพึงพอใจ (Satisfaction) ในสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง ณ เวลาใดๆ โดยอรรถประโยชน์ของแต่ละคนย่อมจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของแต่ละคน (Individual) ทั้งนี้จะต้องประกอบด้วยข้อสมมติ (Assumption) 3 ข้อดังนี้

1. ผู้บริโภคมีความรู้อย่างสมบูรณ์ในตัวสินค้าและบริการที่ต้องการ
2. อรรถประโยชน์ในสินค้าชนิดหนึ่งๆ จะต้องเป็นอิสระต่อกันเสมอ
3. อรรถประโยชน์สามารถวัดได้ด้วยหน่วยวัดที่เรียกว่า Utils

1.6.1 ประเภทของอรรถประโยชน์

อรรถประโยชน์ (Utility) หมายถึง ความต้องการสูงสุดในสินค้าและบริการของแต่ละบุคคล (Individual) อรรถประโยชน์สามารถแบ่งได้ 2 ประเภทคือ อรรถประโยชน์เพิ่ม (Marginal Utility) และอรรถประโยชน์รวม (Total Utility) ดังนี้

1. อรรถประโยชน์เพิ่ม (Marginal Utility – MU) หมายถึง เมื่อผู้บริโภคบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ผู้บริโภคได้รับอรรถประโยชน์ที่เพิ่มขึ้น สูตรที่ใช้ในการคำนวณดังนี้

$$MU = \frac{\Delta TU}{\Delta Q} \quad (1.1)$$

กำหนดให้

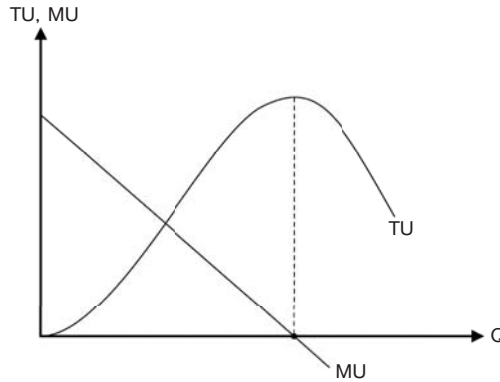
ΔTU คือ การเปลี่ยนแปลงของอรรถประโยชน์รวม (Total Utility)

ΔQ คือ การเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินค้าและบริการ

2. อรรถประโยชน์รวม (Total Utility – TU) หมายถึง ผลรวมของอรรถประโยชน์เพิ่ม (Marginal Utility) ที่ผู้บริโภคได้รับจากการบริโภคสินค้าและบริการตั้งแต่หน่วยแรกถึงหน่วยศึกษา สูตรที่ใช้ในการคำนวณดังนี้

$$TU = MU_1 + MU_2 + MU_3 + \dots + MU_n \quad (1.2)$$

จากสมการที่ (1.1) และ (1.2) สามารถแสดงความสัมพันธ์ดังรูปที่ 1.2

รูปที่ 1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างอรรถประโยชน์เพิ่มและอรรถประโยชน์รวม

จากรูปที่ 1.2 พบว่า ในช่วงที่ 1 เมื่อ TU เพิ่มขึ้น พบว่า MU มีค่าเป็นบวก ในช่วงที่ 2 เมื่อ TU เพิ่มจนถึงจุดสูงสุด พบว่า MU มีค่าเป็นศูนย์ และในช่วงที่ 3 เมื่อ TU ลดลง พบว่า MU มีค่าติดลบ ดังนั้น เมื่อนำอรรถประโยชน์เพิ่มและอรรถประโยชน์รวมมาวิเคราะห์ พบว่า ความต้องการสินค้าและบริการของผู้บริโภคสูงสุด หรือเรียกว่า ดุลยภาพ (Equilibrium) ภายใต้สมมติฐาน (Hypothesis) ดังนี้

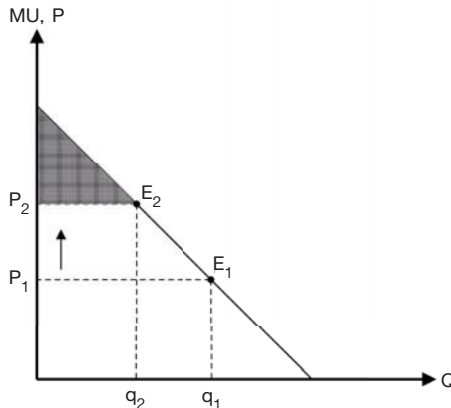
1. กรณีที่ไม่มีข้อจำกัดทางการเงิน หรือกรณีที่สินค้าไร้ราคา (Free Goods) ผู้บริโภคสามารถได้รับความพอใจสูงสุด เมื่อบริโภคที่ TU สูงสุด ซึ่ง MU เป็นศูนย์

2. กรณีที่มีข้อจำกัดในเรื่องราคาสินค้าและบริการ ประกอบกับผู้บริโภคมีรายได้อยู่อย่างจำกัด ซึ่งจะแบ่งการพิจารณาเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

กรณีที่ 1 ผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้าและบริการเพียงชนิดเดียว โดยกำหนดให้ราคาสินค้าและบริการเท่ากันทุกหน่วย

$$MU_x = P_x \quad (1.3)$$

จากสมการที่ (1.3) พบว่า ผู้บริโภคจะได้รับความพอใจสูงสุด เมื่อบริโภคสินค้าและบริการที่ $MU_x = P_x$ แต่ถ้าเมื่อไรก็ตามที่ผู้บริโภคมีความต้องการในสินค้าและบริการมากกว่าเงินที่มีอยู่ จะส่งผลให้เกิดส่วนเกินขึ้น เรียกว่า “ส่วนเกินผู้บริโภค (Consumer Surplus)” แสดงส่วนเกินผู้บริโภคได้ดังรูปที่ 1.3

รูปที่ 1.3 ส่วนเกินผู้บริโภค

จากรูปที่ 1.3 พบว่า เมื่อราคาสินค้าและบริการเพิ่มสูงขึ้น จะส่งผลให้ส่วนเกินผู้บริโภคเป็นศูนย์ เมื่อราคาสินค้าและบริการสูง จะส่งผลให้ส่วนเกินของผู้บริโภคลดลง เมื่อราคาสินค้าและบริการต่ำ จะส่งผลให้ส่วนเกินผู้บริโภคเพิ่มสูงขึ้น และเมื่อราคาสินค้าและบริการเป็นศูนย์จะส่งผลให้ส่วนเกินของผู้บริโภคมีค่าสูงที่สุด

กรณีที่ 2 ผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้าและบริการมากกว่า 1 ชนิด โดยกำหนดให้ราคาสินค้าและบริการต่อหน่วยไม่เท่ากัน แสดงได้ดังสมการที่ (1.4)

$$\frac{MU_x}{P_x} = \frac{MU_y}{P_y} = \dots \frac{MU_n}{P_n} \text{ และใช้เงินหมดพอดี} \quad (1.4)$$

จากสมการที่ (1.4) พบว่า เมื่อราคาสินค้าและบริการชนิดหนึ่งเปลี่ยนแปลงและราคาสินค้าและบริการชนิดอื่นๆ คงที่ จะส่งผลให้อัตราส่วนระหว่างอรรถประโยชน์ต่อราคาสินค้าและบริการเปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น ถ้าราคา P_x เปลี่ยนแปลงไปโดยเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งราคาสินค้า P

คงที่ จะทำให้ค่า $(MU_X/P_X) < (MU_Y/P_Y)$ ดังนั้น ถ้าผู้บริโภคต้องการให้เกิดดุลยภาพ ผู้บริโภคจะต้องลดการซื้อสินค้า X ให้น้อยลง และเลือกซื้อสินค้า Y ให้เพิ่มขึ้น เพราะว่าเงินหน่วยสุดท้ายที่ซื้อสินค้า Y จะมีอรรถประโยชน์เพิ่มมากกว่าเงินหน่วยสุดท้ายที่ใช้ในการซื้อสินค้า X นั่นเอง

1.7 ทฤษฎีเส้นความพอใจเท่ากัน (Indifferent Curve Theory)

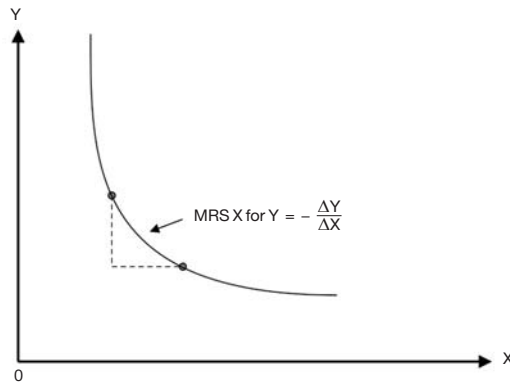
ทฤษฎีเส้นความพอใจเท่ากัน (Indifferent Curve – IC) เป็นทฤษฎีที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้บริโภคต้องการสินค้าและบริการมากกว่า 2 ชนิด ในที่นี้สมมติว่ามีผู้บริโภคคนหนึ่งซื้อสินค้าและบริการ 2 ชนิด คือ Q_X และ Q_Y เมื่อกำหนดอรรถประโยชน์ให้ แสดงได้ดังนี้

$$U^0 = f(q_X, q_Y) \quad (1.5)$$

เมื่อกำหนดให้ U_0 คือ อรรถประโยชน์มีลักษณะคงที่ โดยผู้บริโภคจะต้องลดการซื้อสินค้าและบริการชนิดหนึ่งลง เพื่อให้สามารถซื้อสินค้าและบริการชนิดอื่นเพิ่มสูงขึ้นได้ เพื่อให้สามารถรักษาดุลยภาพไว้ได้ โดยการพิจารณาจากค่า Marginal Rate of Substitution – MRS ซึ่งจะต้องประกอบด้วย 2 ลักษณะดังนี้

1. $MRS_{x \text{ for } y}$ คือ $\frac{\Delta Y}{\Delta X}$ จะต้องมีการเพิ่ม X หนึ่งหน่วย เพื่อนำไปใช้ในการทดแทนการลดลงของ Y
2. $MRS_{y \text{ for } x}$ คือ $\frac{\Delta X}{\Delta Y}$ จะต้องมีการเพิ่ม Y หนึ่งหน่วย เพื่อนำไปใช้ในการทดแทนการลดลงของ X

การคำนวณหา MRS ก็คือการคำนวณหาค่าสโลปของเส้น Indifferent Curve นั่นเอง และเมื่อเปรียบเทียบกันระหว่าง MRS จะไม่ได้พิจารณาถึงเครื่องหมาย ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ได้ดังรูปที่ 1.4

รูปที่ 1.4 ค่าความชันของเส้นความพอใจเท่ากัน

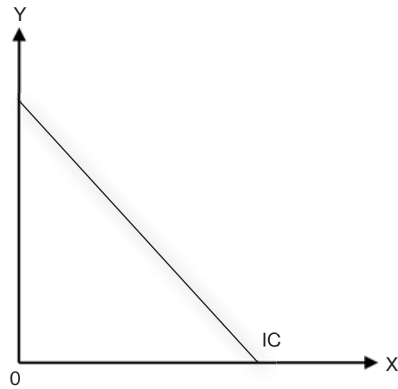
จากรูปที่ 1.4 พบว่า เส้นความพอใจเท่ากันจะมีลักษณะเป็นเส้นโค้งเว้าเข้าหาจุดกำเนิด (Origin) แสดงให้เห็นว่าสินค้าทั้งสองชนิดใช้ทดแทนกันได้ไม่สมบูรณ์

1.7.1 คุณสมบัติของเส้นความพอใจเท่ากัน

1. เส้นความพอใจเท่ากันเป็นเส้นที่ทอดลงจากซ้ายไปขวาและมีความชันเป็นลบ
2. มีลักษณะโค้งเข้าหาจุดกำเนิด ซึ่งเส้นความพอใจเท่ากัน หรือเส้น IC จะเว้าเข้าหาจุดกำเนิดมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับค่า MRS กล่าวคือ ถ้าสินค้าสองชนิดทดแทนกันได้สมบูรณ์มากเท่าไร จะส่งผลให้เส้น IC เว้าเข้าหาจุดกำเนิดมากขึ้นเท่านั้น
3. เส้น IC จะมีลักษณะที่ไม่ตัดกัน แต่จะขนานกันไปเรื่อยๆ ซึ่งเส้นที่สูงกว่าจะแสดงถึงระดับความพอใจที่มากกว่า
4. เส้น IC จะต้องเป็นเส้นที่มีความต่อเนื่องกัน และจะต้องเป็นเส้นที่มีลักษณะไม่ขาดตอน

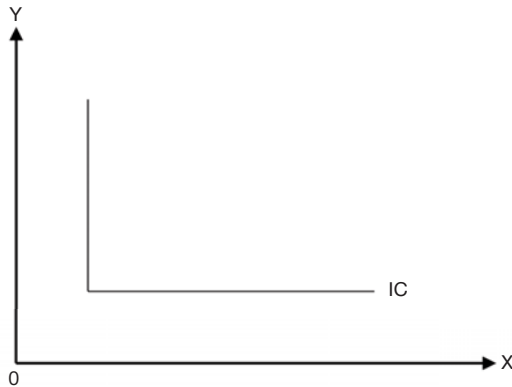
1.7.2 ลักษณะของเส้น IC

1. เมื่อสินค้าและบริการทั้งสองชนิดมีการทดแทนกันได้สมบูรณ์ (Perfect Substitution) แสดงได้ดังรูปที่ 1.5

รูปที่ 1.5 การทดแทนกันโดยสมบูรณ์ในการบริโภคสินค้าและบริการสองชนิด

2. เมื่อสินค้าและบริการทั้งสองชนิดสามารถประกอบกันได้โดยสมบูรณ์ (Perfect Competition) และไม่สามารถนำมาใช้ทดแทนกันได้เลย แสดงได้ดังรูปที่ 1.6

รูปที่ 1.6 การประกอบกันโดยสมบูรณ์ในการบริโภคสินค้าและบริการสองชนิด

1.7.3 การแสวงหารรรถประโยชน์สูงสุด

ผู้บริโภคต้องการสินค้าและบริการจำนวน 2 ชนิดคือ x และ y ภายใต้เงื่อนไขงบประมาณที่มีอย่างจำกัด (Budget Constraints) ดังนี้

เศรษฐศาสตร์ทั่วไป Principle Economics

เศรษฐศาสตร์ทั่วไป (Principle Economics) จะเน้นให้ผู้ที่ศึกษาได้มีความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ สามารถวิเคราะห์และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น สามารถวิเคราะห์เศรษฐกิจของประเทศไทย วิเคราะห์การดำเนินธุรกิจและแนวทางการเป็นผู้นำด้านธุรกิจ เป็นต้น เหมาะสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานด้านเศรษฐศาสตร์ ไปจนกระทั่งผู้ที่มีความรู้แล้ว และเหมาะกับผู้ที่สนใจศึกษาทุกๆ แขนงวิชา เนื่องจากเนื้อหาแน่นเจาะลึก กะทัดรัด เข้าใจได้ง่าย สามารถนำหลักทฤษฎีไปประยุกต์ใช้เพื่อปรับให้เข้ากับสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน ทำให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้ได้อย่างจริงและเกิดประโยชน์สูงสุด

เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วย ส่วนที่เป็นเศรษฐศาสตร์จุลภาคและมหภาค เพื่อให้ผู้อ่านและผู้สนใจศึกษาได้เข้าใจอย่างครอบคลุม และนำไปประยุกต์ใช้ได้ดียิ่งขึ้น ผู้เขียนได้พยายามสร้างกราฟเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจ และเห็นภาพได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ดร. พงศ์สรณ์ สุกธิไชยเบธี

ประวัติการศึกษา

B-Econ (Quantitative Analysis)
MBE (Business, Econometrics)
Ph.D. (Economics), Dissertation :
Financial Econometrics : Strategic
financial practices and forecasting
models for financial markets and fiscal
policies.
Ph.D. (Econometrics), Dissertation :
Econometric Model : Structural and
forecasting softwood lumber models
with a time series approach.

ประสบการณ์ด้านการสอน (อาจารย์ประจำ)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยบูรพา International College
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
วิทยาเขตจันทบุรี
คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ

โครงการวิจัย

- Gravity Model and fishery products in Thailand.
- Auto Regressive (AR) Integrate (I) Moving Average (MA) : Gem of the Thai market and major competitors.
- Analysis of voluntary insurance in Thailand with Statistic and Mathematical Method.
- The complementary trade between Thailand and the ASEAN member countries.
- Causality Test between Thai manufactured exports to economic growth.
- Analysis of fiscal response to macroeconomic variable.
- The Effects of Royalty on the Optimal Extraction Path : The Case of Tin Industry in Thailand.
- Substituting Value-Added Tax for Business Tax in Thailand : A General Equilibrium Analysis.
- Applications of Linear Programming for agricultural production planning and monitoring the implementation of the philosophy of sufficiency economy.
- Solution for Linear Programming. (European Journal of Management)
- Trend of Thailand Jewelry export to the U.S.A. market. (Journal of International Management Studies)
- Trend of Thailand Jewelry export to the U.S.A. market : A forecasting model of the Thailand economy. (Review of Business Research™)
- Teaching English To Go, Model of Lessons Learned from the Website.
- I-O Table in Thailand. (สศอ.)
- การวางแผนการผลิตทางการเกษตรที่เหมาะสมและยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาวิเทศ)
- วิธีวิทยาการการแก้ปัญหาการขนส่ง (Transportation Problem) อยางงาย (RMUTT Global Business and Economics Review)
- การประยุกต์ใช้ Linear Programming สำหรับการวางแผนการผลิตทางการเกษตรและติดตามผลการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Applications of Linear Programming for agricultural production planning and monitoring the implementation of the philosophy of sufficiency economy)

www.se-ed.com

sbc.fans

ISBN 978-616-08-4163 9

9 786160 841639

149 บาท

เศรษฐศาสตร์คู่มือเรียนทั่วไป